

Aureli Capmany i la seva relació amb Manresa

FILA CULTURAL. Aureli Capmany va ser el gran impulsor i divulgador de la cultura catalana en diversos aspectes, principalment la rondalla, els costums, les cançons, les danses i les festes. Recordem i valorem la feina que va fer i la seva relació amb Manresa, per reivindicar-ne el nom i la tasca.

Il·lustració: Anna Crespo.

El barceloní Aureli Capmany i Farrés, nascut el 1868 i traspassat el 1954, va ser folklorista, activista i impulsor de la cultura catalana i, sobretot, en va estudiar les rondalles, les cançons i les danses populars. El seu bagatge el va portar a ser autor d'una immensa obra escrita. A més, va col·laborar en la fundació de nombroses associacions i entitats, com l'Orfeó Català (1891), l'Esbart de Dansaires (1907), el Centre Excursionista de Catalunya (1898) i la Secció Folklorica (1904), i l'Ateneu Barcelonès (1899). Va dirigir l'Esbart Català (1909) i va ser el fundador i el primer director de la revista infantil "En Patufet" (1904).

Una de les seves tasques va consistir a divulgar la cançó catalana. Com a bon recopilador, va publicar el "Cançoner Popular" (1901-1913), format per cent cançons en fascicles a doble full amb la música, la lletra, un comentari i un dibuix generalment relacionat amb el tema de la cançó, realitzat per il·lustradors de l'època. La vinculació de Capmany amb Manresa va ser important, tant per les seves reiterades visites com també per la relació que va mantenir amb diverses entitats manresanes, principalment amb L'Agrupació de la Dansa de Manresa, el Centre Excursionista de la Comarca de Bages, el Foment de la Sardana de Manresa i l'Esbart Manresà.

A nivell personal, va tenir una estreta relació amb el folklorista manresà Joan Rigall i Casajoana (1885-1960). Capmany i Rigall van ser dues figures puntals en el desenvolupament dels esbarts a Catalunya, que van marcar les dues grans línies d'interpretació que han seguit els diferents esbarts. També va ser amic de Josep M. Gassó i Monrós (1891-1952), un dels directors de l'Agrupació de la Dansa (1910-1916), que va ser fundada com una secció del Centre Excursionista de la Comarca de Bages per «promoure els ballets típics populars de les comarques catalanes». Com a mostra d'aquesta bona relació cal remarcar que Capmany va assistir al berenar d'honor que l'Agrupació de la Dansa va dedicar als seus directors Josep M. Gassó i Joan Cots, a la fonda La Catalana, el dia 5 de novembre de 1911. Al vespre, es va organitzar un festival de ballets populars al local de la Joventut Carlina, amb la col·laboració d'alguns balladors de l'Esbart Català. També van organitzar un intercanvi de germanor i cultural entre els dansaires d'aquestes entitats i els seus directius. Com a director de l'Esbart Català de Dansaires, Capmany, juntament amb el Centre Excursionista Avant, van convidar els components de l'Agrupació de la Dansa a Barcelona, els dies 20 i 21 de setembre de 1912. Com a culminació d'aquesta relació i amistat, van nomenar Capmany director honorari de l'Agrupació de la Dansa, a proposta de Joan Cots.

CECB

Entre els seus amics manresans hi havia diversos membres del Centre Excursionista de la Comarca de Bages. Un d'ells va ser l'il·lustre Oleguer Miró i Borràs (1849-1926), el qual, a més d'exercir com a metge i escriptor, va dedicar-se a recollir, com a folklorista, les festes i les celebracions més importants de Manresa. Totes aquestes notes van ser publicades al butlletí del CECB, entre el gener i el desembre de 1909, amb el títol de "Calendari Folkloric". En morir, el 1926, Capmany li va dedicar un escrit d'homenatge a la "Revista Il·lustrada Jorba" i en el butlletí del CECB. Precisament va ser en el local del Centre Excursionista on Capmany va pronunciar diverses conferències. El 19 d'abril de 1908 hi va parlar de rondallística popular i el 27 de setembre de 1925 de les danses populars, antigues i modernes. I amb motiu de les noces

d'argent de l'entitat, el 1930, va publicar un escrit d'adhesió al seu butlletí.

En relació amb les danses populars, cal esmentar la seva primera vinguda a Manresa el 8 de juny de 1908 arran de la celebració del Centenari de les Batalles del Bruc. L'Esbart Dansaire de l'Associació de Lectura Catalana, de Barcelona, hi va actuar sota la direcció de Rafel Todó i Duran, amb la cobla Els Montgrins, de Torroella de Montgrí. Van interpretar diversos balls instrumentats pels mestres Eusebi Bosch i Francesc Pujol, els quals van comptar amb els comentaris i les explicacions d'Aureli Campmany, com a director de la secció folklòrica. Cal ressaltar que va ser gràcies a aquesta ballada que els components del Foment de la Sardana de Manresa van tenir interès a participar d'una formació semblant i així va ser com es va fundar l'Esbart Manresà de Dansaires. Aquesta nova entitat va oferir la primera actuació pública, una exhibició de balls tradicionals instrumentats per Enric Masana, sota la direcció d'Àngel López i acompanyats per la cobla L'Empordanesa, en l'acte d'inauguració del nou local del Foment de la Sardana, al carrer de Na Bastardes, el dia 7 de febrer de 1909. Aureli Capmany també va ser-hi present.

Retorn a Manresa

Capmany va tornar a Manresa en diverses ocasions. Entre altres, per dirigir la Secció de Dansa dels Petits Cantaires i Ballaires de Sant Just, de Barcelona, en l'acte dels Jocs Florals Infants, organitzats pel Centre de Dependents del Comerç i de la Indústria de Manresa, presidits per Àngel Guimerà, al teatre Conservatori (29-08-1920); i per dirigir, com a director de l'Esbart Català de Dansaires, una mostra de ballets populars amb la cobla Cathalònia, organitzada pel Foment de la Sardana, a la Piscina Municipal, per la Festa Major (01-09-1935). Va publicar també diverses col·laboracions a la revista "La Sardana" (1916-1919), ja des del primer número. El mateix 1916 va publicar-hi l'article "La dansa popular catalana" i va proposar la publicació d'un inventari folklòric de la comarca de Bages.

En el 1917, Aureli Capmany hi va escriure la ressenya del primer Aplec de la Sardana que havia tingut lloc a Barcelona, l'abril de 1907; va seguir un escrit d'adhesió a l'homenatge a Josep M. Gassó i Monrós per la seva tasca en pro de la revista i de la sardana, que es va celebrar amb un dinar de germanor el 5 de maig de 1918; i l'escrit "Els manresans i la dansa popular catalana", on remarcava la seva relació amb Manresa i la importància de la dansa a través de dues entitats: l'Esbart Manresà de Dansaires i l'Agrupació de la Dansa (1918). En el 1919, publicà l'article "Els impacients i'ls constants (Fulls d'història)" (1919), i l'escrit d'adhesió als col·laboradors de la revista "La Sardana" (3 d'agost de 1919). La ressenya remarcava el valor de la dansa: «[...] elogiant la nostra dansa en termes de profund sentiment patriòtic, i diu que ara d'algun temps ençà, estem amordaçats i no podem dir nostre amor a la pàtria només que amb la sardana. Per això nosaltres podem, tenir d'arribar a transmetre'ns els batecs de la nostra ànima, els delers del nostre esperit a l'agafar-nos les mans per a la dansa, recordant que els grans moviments per la llibertat han començat així [...]».

Aureli Capmany va ser generós amb Manresa, ja que va contribuir a reforçar la cultura catalana a la nostra ciutat, va demostrar una relació afectiva per la cultura manresana i també hi va fer bons amics. En aquests moments en què s'estan potenciant els valors de la cultura catalana en tots els àmbits, no es pot deixar passar la celebració de l'any Capmany sense recordar-lo. Encara som a temps a retre-li un merescut reconeixement ciutadà.